

Thomas Pettersson
Tel: 010-698 16 18
thomas.pettersson
@naturvardsverket.se

HEMSTÄLLAN
2018-02-08

Ärendenr:
NV-07545-17

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Överlämnande av frågan om tillåtlighet enligt 7 kap. 29 § miljöbalken för bekämpning av larver av översvämningsmygg i Nedre Dalälvens översvämningsvåtmarker 2018

Överlämnande

Naturvårdsverket överlämnar, i enlighet med 19 kap. 2 § miljöbalken, frågan om tillåtligheten av bekämpning av larver av översvämningsmygg i de översvämningsvåtmarker inom eller berörande Natura 2000-områden vid Nedre Dalälven som omfattas av Nedre Dalälvens Utvecklings AB:s ansökan för regeringens avgörande enligt 7 kap. 29 § miljöbalken, då förutsättningar enligt vår bedömning inte föreligger att meddela tillstånd enligt 7 kap. 28 a och 28 b §§ miljöbalken.

En länk till samtliga relevanta handlingar i ärendet bifogas, bilaga 1.

Sammanfattning

Återkommande stora mängder stickmyggor har betydande negativa effekter på såväl boende som besökare och näringsliv i vissa områden kring Nedre Dalälven och Naturvårdsverket ser ett behov av att hantera detta problem.

Bekämpning av larver av översvämningsmygg med det biologiska bekämpningsmedlet VectoBac G® har skett i området sedan 2002, dock inte årligen då förekomsten av larver varierat under årens lopp. Ingen bekämpning utfördes 2017. Årets ansökan gäller bekämpning vid högst fyra tillfällen under perioden 1 maj till och med 31 augusti 2018 och omfattar ramområden om sammanlagt 11 671 hektar, varav 5 270 hektar ligger inom 17 Natura 2000-områden. Högst 200 000 kg bekämpningsmedel avses användas varav högst 122 800 kg inom Natura 2000-områdena, vilket motsvarar det maximala förväntade årsbehovet av VectoBac G® vid fyra översvämningsår. Samma områden berörs av ansökan för 2018 som inför 2017 års bekämpningssäsong.

Naturvårdsverket bedömer att det råder en osäkerhet om risken för oönskade ekologiska effekter vid upprepad och storskalig spridning av VectoBac G®. Därför bedömer vi att det inte finns förutsättningar för att meddela tillstånd med stöd av 7 kap. 28 a och 28 b §§ miljöbalken och överlämnar i enlighet med 19 kap. 2 § miljöbalken ärendet till regeringen för avgörande enligt 7 kap. 29 § miljöbalken.

När det gäller de särskilda kriterierna för tillåtlighet enligt 7 kap. 29 § miljöbalken vill Naturvårdsverket framhålla följande.

I dagsläget finns kunskap om alternativa lösningar för att väsentligt kunna bidra till att långsiktigt lösa problemet med massförekomst av översvämningsmygg.¹ Dessa alternativa lösningar kan dock behöva kompletteras med bekämpning med VectoBac G® vissa år eller vissa perioder under en bekämpningssäsong. De aktuella alternativa lösningarna är hävd genom bete eller slätter och ändrad vattenreglering. Bete och slätter sker i nuläget i begränsad utsträckning genom projekt som länsstyrelsen initierat. Dock bör enligt Naturvårdsverket en långsiktig planering genomföras för att identifiera ytterligare områden lämpliga för bete eller slätter i området kring Nedre Dalälven. Arbetet för en ändrad vattenreglering behöver också planeras för att kunna komma igång, och berörda parter bör bjudas in till samråd om detta. Naturvårdsverkets slutsats generellt är att det saknas tillräckliga alternativa lösningar 2018 då varken hävd genom bete eller slätter eller ändrad vattenreglering i dagsläget kan lösa problemen med översvämningsmygg i tillräckligt hög grad. För några områden bedömer dock Naturvårdsverket att det finns alternativa lösningar och att det aktuella kriteriet inte är uppfyllt för dessa.

Naturvårdsverket bedömer, generellt sett, att det råder ett väsentligt allmänintresse av att bekämpningsåtgärder genomförs i de områden som ansökan omfattar. För ett mindre område inom Naturreservatet Båtfors, Uppsala län, bedömer dock Naturvårdsverket att allmänintresset inte är tillräckligt starkt för att tillstånd till bekämpning ska lämnas.

Naturvårdsverket bedömer att det inte går att ställa några krav på ändamålsenliga kompensationsåtgärder för bekämpning med VectoBac G® 2018. Genom krav på egenkontroll och uppföljning som möjliggör framtida åtgärder bedömer Naturvårdsverket ändå att kriteriet i 7 kap. 29 § 3 miljöbalken är uppfyllt.

Naturvårdsverket anser att en eventuell bekämpning med VectoBac G® inte bör gå utöver vad som är nödvändigt för att göra situationen uthärdlig under sommaren 2018 i områden med stora mängder översvämningsmygg. Naturvårdsverket menar att så kan bedömas vara fallet när förekomst i området av minst 5 000 stickmyggor per fällnatt, alternativt minst 4 000 översvämningsmyggor per fällnatt, har påvisats. En eventuell tillåtlighet bör vidare förenas med villkor om egenkontroll och uppföljning för att klarlägga att bekämpningarna får avsedd verkan och inte leder till oönskade effekter, samt

---

¹ Se landskapsstrategiprojektet ”Människa, mygg och natur i Nedre Dalälvsområdet, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, dec. 2013”.

villkor som säkerställer att aktiva häckningsplatser för vittryggig hackspett inte störs.

Naturvårdsverket bedömer att en eventuell tillåtlighet inte bör meddelas för mer än ett (1) år.

Bakgrund

Såväl boende som besökare och näringsliv i en del områden kring Nedre Dalälven är vissa år hårt drabbade av stora förekomster av översvämningsmygg. Naturvårdsverket, liksom flera andra myndigheter, ser ett behov av att hantera detta problem.

Bekämpning av larver av översvämningsmygg med det biologiska bekämpningsmedlet VectoBac G^{®2} har pågått i Nedre Dalälven sedan 2002, dock inte årligen då förekomsten av larver varierat under årens lopp. Ingen bekämpning utfördes 2017.

Ansökan

Nedre Dalälvens Utvecklings AB har ansökt om tillstånd enligt 7 kap. 28 a och 28 b §§ miljöbalken för biologisk bekämpning av stickmygglarver i Natura 2000-områden vid Nedre Dalälven under 2018 samt ansökt om dispens enligt 14 kap. 7 och 8 §§ miljöbalken för spridning av biologiskt bekämpningsmedel från helikopter. Ansökningshandlingarna inkom till Naturvårdsverket den 6 november 2017.

Ansökan avser perioden 1 maj till och med 31 augusti 2018 och gäller bekämpning med VectoBac G® av stickmyggor av främst arten *Aedes sticticus* men även andra översvämningsmyggor³.

Ansökan avser ramområden som sammantaget uppgår till 11 671 hektar. De aktuella ramområdena omfattar totalt 5 270 hektar inom 17 olika Natura 2000-områden. Högst 200 000 kg bekämpningsmedel avses användas varav högst 122 800 kg inom Natura 2000-områden, dock högst 15 kg per hektar. Bekämpningen avses i huvudsak utföras med helikopter, men även till viss del manuellt. Spridningen är planerad att ske vid högst fyra olika tillfällen per område. Samma områden berörs av ansökan för 2018 som inför 2017 års bekämpningssäsong. För fyra områden, Jordbärsmuren-Ålbo, Spjutholmen, Tjursöarkipelagen samt del av naturreservatet Båtfors i Uppsala län, avslogs ansökan om bekämpning för 2017. För dessa områden ansöks nu på nytt om tillstånd till bekämpning inför säsongen 2018. Den berörda arealen i de aktuella Natura 2000-områdena har inte utvidgats jämfört med ansökan för 2017.

Natura 2000-områden som berörs är:

---

² Bekämpningsmedlet VectoBac G® är verksamt mot larver av stickmyggor och används mot larver av översvämningsmyggor, främst arten *Aedes sticticus*. Den verksamma beståndsdelen i VectoBac G® är protoxin i form av proteinkristaller som producerats i bakterien *Bacillus thuringiensis israelensis* (Bti).

³ *Aedes caspius*, *Aedes cinereus*, *Aedes detritus*, *Aedes dorsalis*, *Aedes rossicus* och *Aedes vexans*.

Färnebofjärden	(SE0630190)
Färnebofjärden syd	(SE0210368)
Färnebofjärden nordväst	(SE0620234)
Hedesunda	(SE0630186)
Bredforsen	(SE0630187)
Övre Hedesundafjärden	(SE0630189)
Ista	(SE0630191)
Gysinge	(SE0630192)
Båtfors	(SE0210008)
Hedesundafjärden	(SE0210366)
Pellesberget	(SE0210367)
Östa	(SE0210369)
Hallaren	(SE0250171)
Kungsgårdsholmarna	(SE0620160)
Jordbärsmuren-Ålbo	(SE0630153)
Spjutholmen	(SE0630154)
Tjursöarkipelagen	(SE0630188)

Av den miljökonsekvensbeskrivning som bilagts ansökan framkommer inga nya fakta vad gäller bedömning av risken för skada på Natura 2000-områdena jämfört med tidigare år. Ett uppföljningsprogram togs fram och godkändes inför säsongen 2011 men genomfördes i sin helhet först säsongen 2012 eftersom ingen bekämpning behövdes 2011. Sökanden föreslår att det till ansökan bilagda egenkontrollprogrammet följs från och med 2018. Innehållsmässigt är den av sökanden föreslagna egenkontrollen för 2018 i princip identisk med tidigare egenkontroll.

Redovisning av villkor i Naturvårdsverkets beslut för 2017

Naturvårdsverkets beslut för 2017 års bekämpning vid Nedre Dalälven⁴ förenades med villkor om uppföljning och redovisning enligt regeringens beslut om tillåtlighet⁵ och sökanden har med anledning av dessa villkor inkommit med tre separata rapporter.

Redovisning av villkor 6

Villkor 6 innebär krav på redovisning av samtliga alternativa bekämpningsåtgärder som genomförts under bekämpningssäsongen 2017. Enligt sökanden finns det inte några fungerande alternativa eller förebyggande åtgärder som minskar behovet av VectoBac G® och menar därför att det inte finns några sådana åtgärder att redovisa för 2017.

Redovisning av villkor 7

Enligt villkor 7 ska sökanden redovisa en plan för minskning av användandet av VectoBac G® på kort och lång sikt till förmån för andra metoder. Sökanden konstaterar återigen att varken slätter eller bete ger någon långsiktig minskning av mängden stickmygglarver och därmed inte bidrar till minskad användning av

---

⁴ Ärendenummer NV-07421-16.

⁵ 2017-03-23, M2017/00127/Me.

VectoBac G®. Med hänvisning till att berörda länsstyrelser framfört att sökanden inte ska komma med förslag för andra aktörer tas inte ändrad vattenreglering upp i planen. I planen hänvisas dels till teknisk utveckling som kan reducera mängden använt bekämpningsmedel, dels till möjligheten att kunna använda satellitdata för att öka precisionen i bekämpningen och därigenom också minska åtgången av bekämpningsmedel. Denna utveckling bedöms ta cirka fem år. Slutligen hänvisas till en ej utvecklad bekämpningsmetod, Sterile Insect Technique (SIT). För utveckling av denna metod anser sökanden att berörda myndigheter borde hjälpa till med finansieringsfrågan.

Redovisning av villkor 8

Villkor 8 handlar om genomförande och rapportering av egenkontrollprogrammet. Sökanden har lämnat en preliminär rapport och den kompletta rapporten för egenkontroll 2017 beräknas vara klar i mars 2018. Naturvårdsverket konstaterar att enligt villkoret skulle egenkontrollen ha redovisats senast den 31 december 2017.

Yttranden från remissinstanserna

Ansökningshandlingarna skickades till 32 remissinstanser och 22 yttranden kom in till Naturvårdsverket. Av dessa var det sex instanser som avstod från att svara eller inte hade några synpunkter. Övriga tillstyrker ansökan och en del av dessa har synpunkter på åtgärder som bör vidtas och villkor som bör ställas för att bekämpningen ska tillåtas.

Länsstyrelserna i Västmanlands, Uppsala, Gävleborgs och Dalarnas län anser att tillstånd kan lämnas för en treårsperiod. Även Tierps kommun anser att tillstånd kan lämnas för flera år. Länsstyrelserna anser också att villkor 1 i Naturvårdsverkets beslut 2017-04-07 inte går att bedriva tillsyn på eftersom det inte framgår vad som menas med ”nödvändigt” och ”uthärdlig”, att villkor 2 bör förtydligas med att Länsstyrelsen i Uppsala län är samordnande länsstyrelse för samråd om vitryggig hackspett, att villkor 6 bör utgå eftersom det enligt länsstyrelsernas uppfattning inte är sökandes ansvar att redovisa alternativa bekämpningsåtgärder samt att villkor 7 endast bör omfatta krav på redovisning av plan för minskning av användandet av bekämpningsmedlet VectoBac G® på kort och lång sikt eftersom utredning av andra metoder inte anses vara sökandes ansvar.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län redogör för en provtagning av mygg vid Spjutholmen och Jordbärsmuren som utfördes 2016 i länsstyrelsens regi och som enligt länsstyrelsen väcker en del funderingar kring hur bekämpningen med VectoBac G® påverkar artsammansättningen av mygg samt hur slårter och bete påverkar densamma. Länsstyrelsen avstyrker att tillstånd lämnas för bekämpning i Natura 2000-områdena Jordbärsmuren[-Ålbo], Spjutholmen och Tjursöarkipelagen. Länsstyrelsen i Uppsala län avstyrker att tillstånd lämnas för bekämpning inom del av Natura 2000-området Båtfors.

Flera remissinstanser, bland andra Uppsala universitet, Havs- och vattenmyndigheten, samt länsstyrelserna i Västmanlands, Uppsala, Gävleborgs och Dalarnas län, framhåller att det är viktigt att arbetet med alternativa lösningar utvecklas vidare. Några remissinstanser, bl.a. Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Uppsala län och Statens veterinärmedicinska

anstalt (SVA), framför att en vetenskaplig uppföljning och utvärdering av bekämpningens effekter bör göras av en oberoende part. SVA anser också att sökanden utförligt och i detalj ska redovisa hur provtagningen för att bedöma hur många mygglarver som finns per liter går till. Länsstyrelserna anser att frågan om alternativa bekämpningsmetoder och/eller skötselåtgärder i syfte att komma till rätta med myggproblematiken bör utredas av någon annan än sökanden, lämpligen i Naturvårdsverkets regi. Sveriges Kommuner och Landsting framför att staten bör ta ett helhetsgrepp över bekämpningsverksamheten och bidra till en långsiktig lösning av myggproblemen.

Länsstyrelserna uppgav i sina yttranden även att beslut om betydande miljöpåverkan inte har fattats med anledning av att samrådsredogörelsen ännu inte hade kommit länsstyrelserna till del.

Sökanden har bemött de inkomna remissvaren. Sökanden välkomnar länsstyrelsernas förslag på ändringar av villkor och förslaget om att tillstånd bör kunna ges för mer än ett år. Vidare beskrivs, med anledning av yttrandet från Statens veterinärmedicinska anstalt, hur provtagningen för att bedöma hur många mygglarver som finns per liter går till. Till bemötande av det Länsstyrelsen i Gävleborgs län framfört angående den provtagning av mygg vid Spjutholmen och Jordbärsmuren som utfördes 2016 i länsstyrelsens regi anför bl.a. att den provtagningen inte genomförts på samma plats och med samma metod som sökandens provtagningar och att även artidentifiering görs med olika metoder, varför det inte är anmärkningsvärt att artsammansättningen i de olika provtagningarna skiljer sig åt.

Naturvårdsverkets bedömning

Fråga om skada på livsmiljöer och störning av arter

Naturvårdsverket bedömer att de åtgärder som planeras av sökanden kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Vid bedömningen av om tillstånd kan meddelas ankommer det på Naturvårdsverket att förvissa sig om att verksamheten eller åtgärden, ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder, inte kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i ett Natura 2000-område som avses att skyddas. Verksamheten eller åtgärden får inte heller medföra en sådan störning att den på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av den art eller de arter som avses att skyddas (7 kap. 28 b § miljöbalken).

Som redovisats i tidigare års beslut finns studier som visar att återkommande bekämpning kan leda till små ekosystemförändringar och att även små effekter på organismer som inte undersökts kan ha stor direkt eller indirekt betydelse för olika interaktioner mellan arter, såväl på kort som på lång sikt.⁶ Eftersom det

---

⁶ McKie, B. G., Taylor, A. Nilsson, T. & Goedkoop, W. 2015. *Kvantifiering av ekosystemeffekter av Bti-användning i Nedre Dalälven*. Sveriges lantbruksuniversitet. Nilsson, C. & Renöfält, B. 2009. *Mygg och Bti i nedre Dalälven. Utvärdering av ett vetenskapligt uppföljningsprogram*. Rapport 6305. Naturvårdsverket. NV-05266-13, 2015-11-02 *Att utvärdera effekterna av bekämpning av översvänningsmyggor*. Redovisning av ett regeringsuppdrag.

inte har framkommit någon ny avgörande kunskap i frågan är Naturvårdsverkets bedömning fortfarande att det inte är klarlagt att spridning av bekämpningsmedlet VectoBac G® upprepade gånger över stora arealer varken skadar livsmiljöer eller stör arter som avses att skyddas genom Natura 2000-utpekandena. Den uppföljning som genomförts av tidigare bekämpningar har visserligen inte påvisat några oönskade effekter men uppföljningsprogrammet har varit av sådant slag att enbart större effekter rimligen skulle kunna detekteras. Naturvårdsverket anser därför att det är mycket viktigt att forskning bedrivs i syfte att klargöra vilka effekter användningen av VectoBac G® får över tid när bekämpning genomförs upprepat år efter år.

Naturvårdsverket finner det således inte klarlagt att det i ett vetenskapligt perspektiv är ställt utom rimliga tvivel att verksamheten inte kan ha en skadlig inverkan. Av EU-domstolens dom i mål C-127/02 *Waddenzee* framgår att tillståndsmyndigheten ska avslå en ansökan om tillstånd om det råder osäkerhet om att verksamheten inte kommer att ha en skadlig inverkan på ett Natura 2000-område.

Mot bakgrund av ovanstående anser Naturvårdsverket att förutsättningar saknas för att lämna tillstånd enligt 7 kap. 28 a och 28 b §§ miljöbalken, vilket innebär att tillstånd för myggbekämpning endast kan ges efter regeringens tillåtelse enligt 7 kap. 29 § miljöbalken. För att regeringen ska kunna lämna sådan tillåtelse krävs att samtliga tre förutsättningar i bestämmelsen samtidigt är uppfyllda.

Kriterierna i 7 kap. 29 § första stycket 1-3 miljöbalken

Inför regeringens prövning av tillåtligheten av bekämpning med stöd av 7 kap. 29 § miljöbalken vill Naturvårdsverket särskilt uppmärksamma följande:

Punkten 1, avsaknad av alternativa lösningar

Slutsats: Naturvårdsverkets generella slutsats avseende ansökan är att det för bekämpningssäsongen 2018 inte finns förutsättningar att kunna tillämpa alternativa lösningar som åtgärder myggproblemet i tillräckligt hög grad. Det saknas alltså, generellt sett, alternativa lösningar även i år. Såvitt avser Natura 2000-områdena Jordbärsmuren-Ålbo, Spjutholmen och Tjursöarkipelagen samt mindre delar av Färnebofjärden nordväst respektive Färnebofjärden, bedömer dock Naturvårdsverket att det finns alternativa lösningar. Vi bedömer således att det aktuella kriteriet inte är uppfyllt för dessa områden.

Ett omfattande arbete för att finna alternativa lösningar till bekämpning med VectoBac G® har genomförts i och med det landskapsstrategiprojekt, ”Människa, mygg och natur i Nedre Dalälvsområdet”, som Länsstyrelsen i Gävleborgs län har ansvarat för. Syftet med projektet har bland annat varit att finna långsiktiga lösningar för att komma till rätta med grundorsakerna till problemen i området. Projektets slutrapport överlämnades till Miljödepartementet den 29 november 2013. I rapporten föreslås tre huvudsakliga åtgärder för att minska problemen med mygg:

- ändrad vattenreglering

- ökad hävd genom bete eller slätter
- kompletterande bekämpning med VectoBac G®

Regeringen har i sina tidigare beslut angivit att det inför respektive bekämpningssäsong inte funnits någon praktiskt genomförbar alternativ lösning på problemet. I slutrapporten från ovannämnda regionala landskapsstrategi ”Människor, mygg och natur vid Nedre Dalälven” redovisas att det i dagsläget finns kunskap om alternativa lösningar för att väsentligt kunna bidra till att långsiktigt lösa problemet med massförekomst av översvämningsmygg. Av slutrapporten framgår dock att dessa alternativa lösningar sannolikt inte innebär att användningen av VectoBac G® kan upphöra helt.

Det har visats att hävd genom bete och slätter kan väsentligt reducera förekomsten av mygglarver.⁷ De dokumenterat positiva effekterna av hävd genom bete eller slätter bör enligt Naturvårdsverkets uppfattning så långt som möjligt omsättas i praktiken vid Nedre Dalälven. Den alternativa lösningen hävd genom bete eller slätter har igångsatts i begränsad utsträckning men behöver utökas då betydande effekter av hävden kan förväntas på sikt.

Det har också visats att det är tekniskt möjligt att reglera bort merparten av de översvämningsområden som orsakar massförekomst av översvämningsmygg, inom ramen för gällande tillstånd till vattenverksamhet och med de magasin som finns idag.⁸ Samtal mellan myndigheter, kraftbolag, markägare och andra berörda intressenter behöver komma till stånd, för att förändrad vattenreglering ska kunna utgöra en alternativ lösning till bekämpning med VectoBac G®.

Mot bakgrund av ovanstående finner Naturvårdsverket att det i dagsläget inte finns något alternativ till bekämpning med VectoBac G® som kan åtgärda myggproblemen kring Nedre Dalälven i tillräckligt hög grad. För att undvika ett systematiskt användande av den möjlighet till ”undantag” från Natura 2000-skyddet som 7 kap. 29 § miljöbalken kan sägas innebära anser dock Naturvårdsverket att det är viktigt att godtagbara alternativa lösningar planeras och genomförs.

För Natura 2000-områdena Jordbärsmuren-Ålbo, Spjutholmen samt Tjursöarkipelagen gör Naturvårdsverket en annan bedömning när det gäller alternativa lösningar. Områdena har hittills inte bekämpats. Länsstyrelsen i Gävleborgs län skriver i sitt remissyttrande att ”det är viktigt att även fortsättningsvis inte bekämpa Jordbärsmuren[-Ålbo], Spjutholmen och Tjursöarkipelagen så att det finns områden där VectoBac G® inte använts. Det är värt att påpeka att det i dessa områden redan påbörjats eller planeras för bete eller slätter.”

Inom Färnebofjärdens nationalpark hävdas tre mindre områden genom bete eller slätter. Två av dessa berörs av ansökan om tillstånd för bekämpning med

⁷ Länsstyrelsen i Gävleborgs län. 2013. Förslag till hur myggproblemet vid Nedre Dalälven kan hanteras på lång sikt. Redovisning av regleringsbrevsuppdrag. Rapport 500-8033-13.

⁸ Länsstyrelsen i Gävleborgs län. 2013. Förslag till hur myggproblemet vid Nedre Dalälven kan hanteras på lång sikt. Redovisning av regleringsbrevsuppdrag. Rapport 500-8033-13.

VectoBac G®, Stadarna inom Natura 2000-området Färnebofjärden nordväst (SE0620234) respektive Åsbyvallen inom Natura 2000-området Färnebofjärden (SE0630190). Se bilaga 2. Naturvårdsverket bedömer att hävden även i dessa områden bör betraktas som en alternativ lösning.

Regeringen har vid prövning av ansökan om bekämpning av mygg vid Nedre Dalälven år 2017 uttalat att det alltjämt är ytterst angeläget att komma framåt i användandet av alternativa metoder. Regeringen har också framhållit att metoden för bekämpning av stickmyggor genom spridning av VectoBac G® inte är långsiktigt hållbar, och att regeringens mening är att användandet av VectoBac G® ska minskas. Länsstyrelsen i Gävleborgs län får anses ha visat att det finns realistiska förutsättningar för att använda alternativa metoder för några områden. Detta bör även anses gälla för ovannämnda områden inom Färnebofjärdens nationalpark. Mot bakgrund av detta, samt mot bakgrund av den tydliga målsättning för minskning av användandet av VectoBac G® som regeringen har satt upp, gör Naturvårdsverket bedömningen att det finns alternativa lösningar för de aktuella områdena. Regeringen bör därför inte tillåta att Natura 2000-tillstånd meddelas i aktuella delar. Detta kan också bidra till att åstadkomma underlag för en meningsfull uppföljning och en plan för utveckling av alternativa bekämpningsmetoder.

Punkten 2, verksamheten eller åtgärden måste genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse

Slutsats: Naturvårdsverkets slutsats avseende ansökan generellt är att det under 2018 råder ett väsentligt allmänintresse av att kunna genomföra bekämpning med VectoBac G®. Såvitt avser en del av området Båtfors i Uppsala län bedömer dock Naturvårdsverket att allmänintresset inte är tillräckligt starkt för att bekämpning ska kunna tillåtas.

För att tillstånd ska kunna lämnas av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse måste rimligen mycket stora myggproblem föreligga. Bekämpning bör endast tillåtas om det är nödvändigt för att göra situationen uthärdlig under sommaren 2018. Naturvårdsverket bedömer att så bör anses vara fallet när förekomst av minst 5 000 stickmyggor, alternativt minst 4 000 översvämningsmyggor, per fällnatt har påvisats. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen kan ett riktvärde för när människor upplever mycket stora myggproblem ligga vid ungefär 5 000 stickmyggor per fällnatt, men variationen är stor. Enligt sökanden är översvämningsmygg betydligt mer aggressiva än andra stickmygg vilket innebär att ett lägre gränsvärde för dessa förefaller rimligt. Naturvårdsverket bedömer mot bakgrund av skillnaderna i det avseendet mellan översvämningsmygg och andra stickmygg att 4 000 översvämningsmyggor per fällnatt innebär att mycket stora myggproblem ska anses föreligga.

Då regeringen vid sin prövning av tillåtligheten har att ta hänsyn till människors hälsa måste det också röra sig om relativt tätbefolkade områden för att ett väsentligt allmänintresse ska kunna anses föreligga. Inom det område ansökan avser uppger sökanden att det inte råder något tvivel om att många människor, såväl bofasta som besökare och näringslivet, skulle påverkas negativt av de långflygande översvämningsmyggor som kan produceras i Natura 2000-

områdena och andra översvämningsområden som specificerats i ansökan. Antalet drabbade kring de 17 aktuella Natura 2000-områdena varierar och uppskattas till mellan 4 och 3 876 personer per område, sammanlagt 9 820 boende. Naturvårdsverket bedömer att det mot bakgrund av ovanstående generellt sett råder ett väsentligt allmänintresse av att bekämpningsåtgärder får vidtas.

För en mindre yta i Naturreservatet Båtfors, Uppsala län, gör dock Naturvårdsverket en annan bedömning när det gäller allmänintresset. Det rör sig om en yta i den västra delen av området som inte tidigare har bekämpats. Länsstyrelsen i Uppsala län anser att bekämpning inte bör utföras i detta område 2018.⁹ Enligt länsstyrelsens uppgifter hyser området störningskänsliga och särskilt skyddsvärda fågelarter. Området har en liten andel översvämningssmarker och det är relativt få människor som bor i närheten av området. Naturvårdsverket har vägt dessa faktorer mot intresset av att bekämpa området. Vår bedömning är att allmänintresset av att bekämpa området genom spridning av VectoBac G® inte uppväger bevarandointresset.

Punkten 3, kompensation för förlorade miljövärden

Slutsats: Naturvårdsverkets slutsats är att det inte går att ställa några krav på ändamålsenliga kompensationsåtgärder för bekämpning med VectoBac G® 2018. Genom krav på egenkontroll och uppföljning som möjliggör framtida åtgärder bedömer Naturvårdsverket ändå att kriteriet i 7 kap. 29 § 3 miljöbalken är uppfyllt.

Mot bakgrund av föreliggande kunskapsbrist rörande såväl kort- som långsiktiga konsekvenser av användningen av VectoBac G® är det, i likhet med vad regeringen konstaterat i sina tidigare beslut, inte möjligt att för bekämpning under 2018 vidta några åtgärder som kompenserar för förlorade miljövärden.

Finner regeringen att tillåtelse kan meddelas trots avsaknad av kompensationsmöjligheter anser Naturvårdsverket att som villkor för bekämpning bör även för 2018 gälla att den noggrant kontrolleras och följs upp i huvudsak i enlighet med vad Naturvårdsverket har krävt i tidigare tillstånd. Detta för att berörda tillsynsmyndigheter i efterhand, om så visar sig vara nödvändigt, ska kunna vidta de åtgärder som kan komma att behövas. Regeringen har i tidigare beslut påpekat att utformningen av uppföljningsåtgärderna bör ske i samråd med de operativa tillsynsmyndigheterna. Naturvårdsverket anser att berörda tillsynsmyndigheter har haft tillfälle att lämna synpunkter på villkor om uppföljning inom ramen för remissen av ansökan och att ytterligare samråd därför inte är nödvändigt.

Villkor för regeringens tillåtelse

Naturvårdsverket förutsätter att eventuell tillåtelse enligt 7 kap. 29 § miljöbalken förenas med de villkor som är nödvändiga mot bakgrund av

---

⁹ Se remissyttrande från Länsstyrelsen i Uppsala län (dnr 521-7317-2017, yttrande 2017-12-12). Området har markerats som rödstreckat på karta över Naturreservatet Båtfors.

ovanstående. Bekämpning med VectoBac G® bör således endast tillåtas om det är nödvändigt för att göra situationen uthärdlig, dvs. när förekomst av minst 5 000 stickmyggor, alternativt minst 4 000 översvämningsmyggor, per fällnatt har påvisats. Vidare behövs villkor om egenkontroll och uppföljning. Vad gäller övriga villkor vill vi framhålla följande.

Gällande produktgodkännande

Naturvårdsverket bedömer att kraven i gällande produktgodkännande från 2015 för VectoBac G® är uppfyllda för de områden som omfattas av ansökan. Vid ett eventuellt tillstånd till bekämpning kan dock Naturvårdsverket komma att komplettera tillståndsbeslutet med vissa villkor utöver vad som föreskrivs i produktgodkännandet.

Villkor om redovisning av alternativa åtgärder

Villkoret i föregående års beslut om redovisning av samtliga alternativa bekämpningsåtgärder som genomförts har, som nämnts ovan, enligt Naturvårdsverkets bedömning inte uppfyllts fullt ut. Länsstyrelserna har i sina remissyttranden framfört att detta villkor bör utgå i kommande tillståndsbeslut med hänvisning till att detta inte är sökandens ansvar. Naturvårdsverket bedömer att villkoret bör kvarstå, men att det bör preciseras till att avse en redovisning av förekommande bete och slätter inom ramområdena för bekämpning.

Villkor om plan för minskning av användandet av VectoBac G®

Villkoret i föregående års beslut om redovisning av en plan för minskning av användandet av VectoBac G® på kort och lång sikt till förmån för andra metoder har enligt Naturvårdsverkets bedömning inte heller uppfyllts fullt ut. Länsstyrelserna har i sina remissyttranden framfört att detta villkor endast bör omfatta krav på redovisning av plan för minskning av användandet av bekämpningsmedlet VectoBac G® på kort och lång sikt, eftersom utredning av andra metoder inte anses vara sökandes ansvar. Naturvårdsverket inser att det kan vara förenat med vissa svårigheter att ta fram en plan för åtgärder och verksamheter som sökanden själv inte råder över. Villkoret anger dock att sökanden inför redovisningen av planen ska höra berörda länsstyrelser, vilka får förutsättas vara väl insatta i planeringen av alternativa bekämpningsåtgärder. Vi anser därför, med beaktande av vikten av att komma framåt i användandet av alternativa metoder, att även detta villkor bör kvarstå.

Vitryggig hackspett

Vitryggig hackspett, som i den gällande nationella rödlistan har klassats i kategorin Akut hotad, är en av de arter som avses att skyddas i några av de berörda Natura 2000-områdena. Denna art kan påbörja bobygge under mars månad och ungarna lämnar boet från slutet av maj till mitten av juni, och kan under denna period störas av buller från helikoptrar. Naturvårdsverket bedömer därför att eventuell tillåtlighet bör förenas med villkor som säkerställer att aktiva häckningsplatser för arten inte störs.

Tillståndstid

Naturvårdsverket bedömer att en eventuell tillåtlighet inte bör meddelas för mer än ett (1) år. Skälet till det är att det är mycket angeläget att snarast komma vidare i arbetet med att utveckla användandet av alternativa metoder. En sådan

utveckling kan komma att påverka förutsättningarna för tillståndsprövning av bekämpning med VectoBac G® de närmast kommande åren.

Beslut om denna hemställan har fattats av biträdande avdelningschefen Gunilla Ewing Skotnicka.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit handläggaren Thomas Pettersson, föredragande, och miljöjuristen Anna Frändberg.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Gunilla Ewing Skotnicka

Thomas Pettersson

Kopia till

Nedre Dalälvens Utvecklings AB
Havs- och vattenmyndigheten
Statens veterinärmedicinska anstalt
Kemikalieinspektionen
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Västmanlands län
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Avesta kommun
Gävle kommun
Heby kommun
Sala kommun
Sandvikens kommun
Tierps kommun
Älvkarleby kommun

Bilaga 1***NV-07545-17***

Länk till samtliga relevanta handlingar för ansökan om myggbekämpning vid Nedre Dalälven 2018; <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Remisser-och-Yttranden/Remisser/Remisser-2017/Ansokan-om-dispens-och-tillstand-for-myggbekampning/>

Bilaga 2

NV-07545-17

Hävdade älvängar som bör undantas från tillstånd; Stadarna (beteshävd) respektive Åsbyvallen (slätterhävd).

